SVENSKA KRAFTNÄT

Marknad eller planering

Behöver vägen mot framtidens elsystem styras?

Niclas Damsgaard
Chefsstrateg, Svenska kraftnät

Sveriges Energisystem 2026

2026-10-15

SVENSKA KRAFTNÄT

Svenska kraftnäts huvuduppdrag

1§ Affärsverket Svenska kraftnät ska utifrån ett samhällsbyggnadsperspektiv skapa förutsättningar för en samhällsekonomiskt effektiv, internationell konkurrenskraftig, hållbar och trygg elförsörjning i Sverige

Myndigheten ska inom sitt verksamhetsområde verka för att leveranssäkerhetsmålet och planeringsmålet för det nationella elsystemet och de övriga energipolitiska mål som riksdagen har godkänt uppnås.

2§ Myndigheten ska utifrån ett nationellt elförsörjningsperspektiv verka för en samordnad långsiktig planering av det nationella elsystemet och sammanlänkningen av detta med andra länder.

Från förordning med instruktion för SVK (2025:782)

Svenska kraftnät

- Ett statligt affärsverk
- Uppdraget bestäms av regeringen

Leveranssäkerhetsmål

Det svenska elsystemet ska ha förmågan att leverera el där efterfrågan finns, i rätt tid och i tillräcklig mängd, i den utsträckning det är samhällsekonomiskt effektivt.

Omotiverade hinder i elsystemet ska undanröjas för att skapa förutsättningar för en effektiv marknad som främjar konkurrenskraftiga priser.

Planeringsmål

Planeringen av det svenska elsystemet ska ge förutsättningar för att leverera den el som behövs för en ökad elektrifiering och möjliggöra den gröna omställningen.

Energipolitikens långsiktiga inriktning, Prop 2023/24:105

1865

Antal anställda 2025
Antal anställda 2022: 1356

45 år

Medelålder 2025

42 %

Kvinnliga anställda,
50 % kvinnliga chefer 2025

Här finns vi

SVENSKA KRAFTNÄT

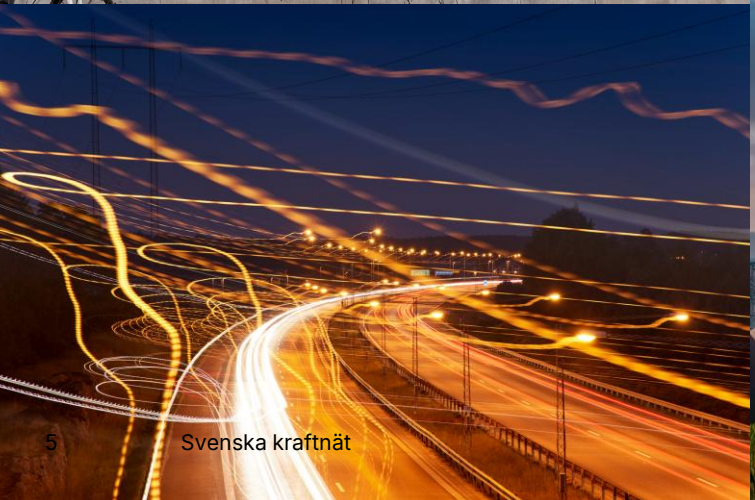
Några viktiga omvärldstrender

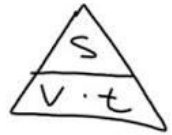

$$V = \frac{S}{t} \Rightarrow t = \frac{S}{V} \Rightarrow S = V \cdot t$$

$V = (m/s)(km/h)$
$S = (m)(km)$
$t = (s)(h)$

SVENSKA KRAFTNÄT

Tre slags beslut om framtidens elsystem

MARKNAD

Aktörer väljer investeringar, användning och flexibilitet utifrån priser och risk.

SYSTEMPLANERING

Gemensam bild av behov, lokalisering, nät och driftsäkerhet över lång tid. Incitament och kravställning.

DIREKT STYRNING

Särskilda villkor eller prioritering av projekt kräver ett tydligt problem och mandat.

Vilken nivå kan lösa vilket problem?

Anslutningskön visar ett stort tryck

~ 6,5 GW tilldelat
~ 7 GW reserverat
~ 26 GW i kö

Industri 11 GW
Datacenter 7 GW

En ansökan är en behovssignal, inte en prognos över faktisk elanvändning.

Tre olika slags knapphet

ENERGI	Räcker produktionen över året och säsongerna?	Investeringar och handel över tid
EFFEKT	Finns resurserna under de svåraste timmarna?	Flexibilitet och tillräcklighet
NÄT	Kan elen nå fram till rätt plats?	Lokalisering och nätutbyggnad

Mer kapacitet kan skapas på flera sätt

ANVÄNDA BÄTTRE

Transparens om kapacitet och villkorade avtal där drift och teknik medger det.

LOKALISERA BÄTTRE

Visa var ny produktion, flexibilitet och förbrukning passar i systemet.

BYGGA

Långsiktiga nätförstärkningar där de skapar samhällsnytta.

Svenska kraftnät arbetar redan med alla tre spåren.

Planeringen behöver omfatta hela systemet

Möjliga framtider	Pröva flera förlopp för användning och produktion
Fysisk utformning	Visa var nät, flexibilitet och effektresurser behövs
Gemensam tidplan	Synliggör beroenden och beslutspunkter för aktörerna
Robusthet	Pröva systemet även vid störningar och osäkerhet

En målbild visar riktning. Scenarier prövar olika vägar dit.

Marknadssignaler och gemensamma behov

Priser och avtal ger aktörer skäl att anpassa produktion, användning och investeringar, men…

Nätet tar lång tid att bygga. Säkerhet är en gemensam nyttighet. Stora projekt är beroende av varandras tidplaner.

Olika aktörer har olika bild och kompetens om elmarknaden.

Regeringsuppdrag om prissäkring

Ei och SVK har fått i uppdrag att föreslå åtgärder för att förbättra prissäkringsmöjligheterna på elmarknaden i syfte att främja investeringar i produktion och användning av el.

- Analysera möjligheterna till långsiktigt prissäkring och hur långsiktig prissäkring underlättar för investeringar
- Identifiera förändringsbehov
- Hur prissäkringsincitament kan utformas och användas för att möjliggöra snabbare anslutning
- Lämna förslag på åtgärder för varje identifierat förändringsbehov

Vad innebär det att prioritera?

Teknisk tilldelning	Är projektet moget och kan det anslutas driftsäkert?
Utrymme för samhället	Hur säkras kapacitet för allmän samhällstillväxt?
Val mellan verksamheter	Ska industri, datacenter eller annan användning få företräde?

Svenska kraftnät prioriterar inte mellan olika typer av användare. Det är ett näringspolitiskt beslut som bör fattas politiskt, inte av systemoperatören.

Vägen framåt

Marknaden behöver fungera

Planeringen behöver se hela systemet

När det inte räcker behöver vi pröva träffsäkra åtgärder